

ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะ
การสื่อสารและการนำเสนอ
THE SATISFACTION OF STUDENT TOWARD TEACHING – LEARNING
MANAGEMENT OF THE ART OF COMMUNICATION
AND PRESENTATION

ผู้วิจัย

บรรจง พลไชย¹

Banchong Phonchai

banchong_bcnn@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนครพนม ปีการศึกษา 2558 จำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามทดสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่าความเชื่อมั่นใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถาม ในชั้นเรียนและได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 140 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุดด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชา สื่อการเรียนการสอน สถานที่เรียน และการประเมินผลมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ การจัดการเรียนการสอน การสื่อสาร การนำเสนอ

ABSTRACT

The purpose of this study was to study the satisfaction of student toward teaching – learning management of the art of communication and

presentation. The sample for this study could be the first year students of Nakhon Phanom University in academic year 2015. The sample group of 140 students were selected. The tool for collecting data was the questionnaires, it was tested for reliability with Cronbach's Alpha Coefficient = 0.86. Collecting data by distributed questionnaires in the classroom and 140 questionnaires were returned (100.00%). The analysis of data was percentages, mean and standard deviation.

The results show that the satisfaction of students at a very good level in teacher, at a good level in instruction and content, instruction media, classroom and evaluation.

Keywords: Satisfaction, Student, Teaching – Learning Management, Communication, Presentation

บทนำ

ในชีวิตประจำวันของคนย่อมจะต้องติดต่อกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในรูปแบบต่างๆ ตลอดเวลาการติดต่อกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยมีจุดประสงค์ที่จะเสนอเรื่องราวต่างๆ ได้แก่ ข่าวสาร ข้อมูลความรู้ สึกนึกคิด ความต้องการ ตลอดจนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลรับรู้ เรียกว่า การสื่อสาร การสื่อสารจึงเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารจากบุคคลหนึ่งหรือ

¹อาจารย์ภาควิชาการศึกษาทั่วไป วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม มหาวิทยาลัยนครพนม

กลุ่มหนึ่งไปยังบุคคลอื่น โดยวิธีการพูด การแสดงท่าทางการใช้สัญลักษณ์ หรือการเขียนเพื่อถ่ายทอดข่าวสารข้อเท็จจริงต่างๆ ให้อีกฝ่ายหนึ่งได้เข้าใจซึ่งกันและกัน (บรรจง พลไชย 2554) การสื่อสารมีประโยชน์อย่างยิ่งทั้งในแง่บุคคลและสังคม ประโยชน์ในแง่บุคคล คือ ทำให้สามารถรับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน การสื่อสารยังทำให้คนเรามีความรู้และมีโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น เพราะได้รับรู้ข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการทำงานและการใช้ชีวิตได้ดี ประโยชน์ในแง่สังคมก็คือ การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ทำให้สังคมเจริญก้าวหน้าไม่หยุดยั้ง หากสังคมมนุษย์ปราศจากการสื่อสารแล้วก็ไม่อาจพัฒนามาได้จนถึงทุกวันนี้ (จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และ บารหยัน อิมสำราญ 2550)

การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษานั้น พันธกิจหลักของมหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษา คือ การผลิตบัณฑิตและการสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาศาสตร์ความรู้ด้านต่างๆ แล้วนำความรู้ดังกล่าวกลับมาสู่กิจกรรมการผลิตบัณฑิต การผลิตบัณฑิตเกี่ยวข้องกับการเรียนของนักศึกษาและการสอนของอาจารย์ การสอนที่ดี คือ การสอนให้นักศึกษาเรียนได้ดี มีวินัยในการเรียน มีกระบวนการคิดวิเคราะห์และสามารถสื่อสารกับคนอื่นได้อีกทั้งรับรู้ข่าวสารความรู้ กรองข่าวสารและความรู้เหล่านั้นได้การสอนในระดับ อุดมศึกษามีความสำคัญต่อประเทศชาติทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และคุณภาพชีวิตส่วนบุคคล การสอนจึงต้องมีหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งการดำเนินการที่ดีมีผลไปสู่การสร้างบัณฑิตโดยตรงโดยเฉพาะบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 ที่จะต้องมีความสามารถในการรับและส่งสาร การเลือกรับและไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง สามารถใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม ตลอดจนสามารถเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึง

ผลกระทบต่อตนเองและสังคม (สุคนธ์ สินธพานนท์ 2558)

มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่มีปณิธานมุ่งมั่นผลิตบัณฑิตที่เก่งและมีลักษณะที่พึงประสงค์และตรงตามความต้องการของชุมชน เพื่อให้บรรลุปณิธานที่ตั้งไว้ มหาวิทยาลัยนครพนมได้จัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่มุ่งมั่นผลิตบัณฑิตให้มีลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เน้นการพัฒนาคนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลกันในสังคมได้อย่างมีความสุขมีความสามารถในการดำเนินชีวิต และมีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์กับท้องถิ่น ประเทศชาติ และนานาชาติได้ วิชาศึกษาทั่วไปเป็นวิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี มีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต และดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

วิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอเป็นรายวิชาหมวดการศึกษาทั่วไปอยู่ในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ประเภทและรูปแบบของการสื่อสารและการนำเสนอ องค์ประกอบและกระบวนการของการสื่อสาร มนุษย์สัมพันธ์ หลักการและเทคนิคการนำเสนอ การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและการนำเสนอ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจในด้านภาษาและการสื่อสาร มีทักษะการสื่อสารทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนหลากหลาย ได้มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ สามารถเลือกใช้สื่อในการนำเสนอได้อย่างเหมาะสม และนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตจากทฤษฎีการเรียนรู้ของมาสโลว์ที่กล่าวว่าการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีจำเป็นต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่ผู้เรียน

ต้องการก่อน โดยการให้อิสระภาพและเสรีภาพแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามสภาพความเป็นจริงผู้สอนสามารถใช้ความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนเป็นแรงจูงใจช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้หากความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้เรียนได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอผู้เรียนก็จะสามารถพัฒนาตนไปสู่ขั้นที่สูงขึ้นต่อไป (ทิตินา แซมมณี 2557) เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตรงกับความต้องการของผู้เรียนและมีประสิทธิภาพจึงดำเนินการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอ เพื่อนำผลการศึกษามาพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สนองตอบความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนครพนม ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 กลุ่ม 2 GE จำนวน 140 คน เป็นเพศหญิง 82 คน เพศชาย 58 คน สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ 111 คน สาขาวิชานิติศาสตร์ 29 คน โดยใช้วิธีการสุ่มเลือกแบบเจาะจงของกลุ่มนักศึกษาทั้งหมด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยชี้แจงนักศึกษาในชั้นเรียน พร้อมทั้งแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนมา ได้รับแบบสอบถามกลับคืน

มาทั้งหมด 140 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของแบบสอบถามแต่ละฉบับเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ และสาขาวิชา ส่วนที่ 2 เป็นความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอ มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชา ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านสถานที่เรียน ด้านอาจารย์ผู้สอนและด้านการประเมินผล แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ได้แบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์แล้วหาค่าความเชื่อมั่นโดยทดลองใช้แบบสอบถามกับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ซึ่งลงทะเบียนเรียนรายวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.86

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากข้อ 2 มาแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปการสื่อสารและการนำเสนอโดยรวมทุกด้าน ดังแสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปการสื่อสารและการนำเสนอ โดยรวมทุกด้าน

ด้าน	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
อาจารย์ผู้สอน	4.51	0.70	มากที่สุด
การประเมินผล	4.42	0.63	มาก
กิจกรรมการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชา	4.30	0.63	มาก
สื่อการเรียนการสอน	4.23	0.60	มาก
สถานที่เรียน	4.18	0.70	มาก
รวม	4.28	0.65	มาก

จากตารางพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปการสื่อสารและการนำเสนอโดยรวมทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.28) โดยด้านอาจารย์ผู้สอน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51) ด้านที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.42) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชา ($\bar{X}$ = 4.30) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.23) และด้านสถานที่เรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 4.18)

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปการสื่อสารและการนำเสนอในด้านอาจารย์ผู้สอน ดังแสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปการสื่อสารและการนำเสนอในด้านอาจารย์ผู้สอน

ข้อความ	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับความเป็นครู	4.59	0.56	มากที่สุด
ให้ความเป็นกันเองแก่นักศึกษา	4.56	0.58	มากที่สุด
เข้าสอนสม่ำเสมอ	4.53	0.59	มากที่สุด
มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ถูกต้องขณะสอน	4.52	0.63	มากที่สุด
รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาและเต็มใจตอบคำถาม	4.51	0.64	มากที่สุด
ให้คำปรึกษาด้านการเรียนเป็นอย่างดี	4.49	0.59	มาก
ตัดสินผลการเรียนการสอนด้วยความยุติธรรม	4.45	0.62	มาก
สามารถถ่ายทอดเนื้อหาวิชาที่สอนได้เป็นอย่างดี	4.41	0.72	มาก
มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในวิชาที่สอน	4.39	0.65	มาก
เข้าสอนและสิ้นสุดการสอนตรงเวลา	4.37	0.67	มาก
รวม	4.51	0.70	มากที่สุด

จากตารางพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านอาจารย์ผู้สอน โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีบุคลิกภาพเหมาะสมกับความเป็นครู ($\bar{X}$ = 4.59) อาจารย์ผู้สอนให้ความเป็นกันเองแก่นักศึกษา ($\bar{X}$ = 4.56) และอาจารย์ผู้สอนเข้าสอนสม่ำเสมอ ($\bar{X}$ = 4.53) ตามลำดับ และอาจารย์ผู้สอนและสิ้นสุดการสอนตรงเวลามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 4.37)

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสาร และการนำเสนอในด้านการประเมินผล ดังแสดงตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านการประเมินผล

ข้อความ	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
ให้แบบฝึกหัดแก่นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติอย่างเหมาะสม	4.50	0.62	มาก
หลักเกณฑ์การให้คะแนนสอดคล้องตามระเบียบการวัดผลของมหาวิทยาลัย	4.47	0.64	มาก
ประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน	4.45	0.57	มาก
มีการทดสอบและให้คะแนนอย่างยุติธรรม	4.44	0.62	มาก
มีเกณฑ์ในการประเมินผลชัดเจน	4.44	0.66	มาก
แจ้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้ทราบก่อนล่วงหน้า	4.41	0.60	มาก
ใช้วิธีการวัดผลและเครื่องมือที่หลากหลายในการประเมินผล	4.40	0.64	มาก
เกณฑ์การประเมินผลแต่ละหัวข้อมีความเหมาะสม	4.40	0.72	มาก
มีการแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษาทราบ	4.38	0.65	มาก
ประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา	4.31	0.72	มาก
รวม	4.42	0.63	มาก

จากตารางพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านการประเมินผล โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ให้แบบฝึกหัดแก่นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติอย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.50) หลักเกณฑ์การให้คะแนนสอดคล้องตามระเบียบการวัดผลของมหาวิทยาลัย ($\bar{X}$ = 4.47) และประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน ($\bar{X}$ = 4.45) ตามลำดับและประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของรายวิชามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 4.31)

4. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชา ดังแสดงตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชา

ข้อความ	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
เนื้อหาวิชาสอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์	4.42	0.60	มาก
เนื้อหาวิชามีความทันสมัยและน่าสนใจ	4.42	0.60	มาก
เวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความเหมาะสมเพียงพอ	4.41	0.65	มาก
เนื้อหาวิชามีประโยชน์ต่อผู้เรียนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้	4.39	0.70	มาก
กระบวนการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	4.36	0.57	มาก
การเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์และแก้ปัญหา	4.35	0.64	มาก
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายอย่างมีอิสระขณะมีการเรียนการสอน	4.31	0.65	มาก
กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.27	0.67	มาก
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตรงกับความต้องการของผู้เรียน	4.24	0.69	มาก
มีการจัดกิจกรรม/โครงการได้เหมาะสมกับรายวิชา	4.12	0.56	มาก
รวม	4.30	0.63	มาก

จากตารางพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชา โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ เนื้อหาวิชาสอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ($\bar{X}$ = 4.42) เนื้อหาวิชามีความทันสมัยและน่าสนใจ ($\bar{X}$ = 4.42) และเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความเหมาะสมเพียงพอ ($\bar{X}$ = 4.41) ตามลำดับ และมีการจัดกิจกรรม/โครงการได้เหมาะสมกับรายวิชา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 4.12)

5. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านสื่อการเรียนการสอน ดังแสดงตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านสื่อการเรียนการสอน

ข้อความ	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
สื่อการสอนชัดเจน เหมาะสม	4.45	0.60	มาก
สื่อการเรียนการสอนอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	4.33	0.67	มาก
สื่อการเรียนการสอนมีความทันสมัย	4.30	0.66	มาก
เอกสารประกอบการสอนมีความทันสมัย	4.25	0.65	มาก
ผู้เรียนสามารถใช้สื่อการเรียนการสอนนอกเวลาได้	4.22	0.67	มาก
เอกสารประกอบการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่เรียน	4.20	0.59	มาก
มีเอกสารประกอบการสอนที่ครอบคลุมเนื้อหาการเรียนการสอน	4.19	0.62	มาก
สื่อการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	4.16	0.71	มาก
สื่อการเรียนการสอนมีความหลากหลาย	4.15	0.67	มาก
มีหนังสือ ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาเพียงพอ			
สะดวกต่อการศึกษาค้นคว้า	4.08	0.75	มาก
รวม	4.23	0.60	มาก

จากตารางพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ สื่อการสอนชัดเจนเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.45) สื่อการเรียนการสอนอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน ($\bar{X}$ = 4.33) และสื่อการเรียนการสอนมีความทันสมัย ($\bar{X}$ = 4.30) ตามลำดับ และมีหนังสือ ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาเพียงพอ สะดวกต่อการศึกษาค้นคว้า มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 4.08)

6. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านสถานที่เรียน ดังแสดงตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านสถานที่เรียน

ข้อความ	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
ห้องเรียนมีความปลอดภัยจากอุปกรณ์และสื่อที่ใช้	4.28	0.61	มาก
ห้องเรียนมีความปลอดภัยจากบุคคลภายนอก	4.25	0.65	มาก
ห้องเรียนอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน	4.23	0.66	มาก
ห้องเรียนไม่มีเสียงดังจากภายนอกรบกวน	4.21	0.70	มาก
ขนาดของห้องเรียนเหมาะสม	4.20	0.68	มาก

ข้อความ	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
สามารถใช้ห้องเรียนนอกเวลาเรียนได้	4.13	0.73	มาก
ห้องเรียนมีบรรยากาศดี มีแสงสว่างเพียงพอ	4.13	0.76	มาก
มีเจ้าหน้าที่ดูแลประจำห้องเรียน	4.10	0.72	มาก
ห้องเรียนสะอาดน่าเรียน	4.07	0.77	มาก
ห้องเรียนได้รับการจัดแต่งอย่างสวยงาม	4.04	0.73	มาก
รวม	4.18	0.70	มาก

จากตารางพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านสถานที่เรียน โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ห้องเรียนมีความปลอดภัยจากอุปกรณ์และสื่อที่ใช้ ($\bar{X}= 4.28$) ห้องเรียนมีความปลอดภัยจากบุคคลภายนอก ($\bar{X}= 4.25$) และห้องเรียนอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน ($\bar{X}= 4.23$) ตามลำดับ และห้องเรียนได้รับการจัดแต่งอย่างสวยงามมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}= 4.04$)

การอภิปรายผล

1. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านอาจารย์ผู้สอน โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีบุคลิกภาพเหมาะสมกับความเป็นครู อาจารย์ผู้สอนให้ความเป็นกันเองแก่นักศึกษา และอาจารย์ผู้สอนเข้าสอนสม่ำเสมอ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของไกรศิลป์ โสदानิล (2556) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนรายวิชาทักษะดนตรีในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ (สากล) มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนรายวิชาทักษะดนตรีในภาพรวมด้านการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมนทิพย์ บุญสมบัติ (2556) ที่ได้ศึกษาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนชุดวิชาโลกาภิวัตน์ศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการ

บรรยาย/การอธิบายเนื้อหาสาระจากอาจารย์ผู้สอนการบรรยายและอธิบายเนื้อหาสาระจากอาจารย์ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและมีความรู้กระจ่างขึ้น การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างอาจารย์และนักศึกษาทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนมีบุคลิกภาพเหมาะสมกับความเป็นครู อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน มีการจัดอาจารย์เข้าสอนตรงตามคุณวุฒิและประสบการณ์ และสามารถถ่ายทอดเนื้อหาวิชาที่สอนได้เป็นอย่างดี มีความตั้งใจและกระตือรือร้นในการสอน รวมทั้งอาจารย์เอาใจใส่ช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาการเรียน ชนาริปปกรกุล (2554) ได้กล่าวว่า ครูมืออาชีพเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ในเนื้อหาที่สอนอย่างลุ่มลึก สามารถสังเคราะห์ความรู้ นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์กับการเรียนการสอนรู้จักผู้เรียนเป็นอย่างดี แสวงหาความรู้ใหม่ๆ ที่ทันสมัยจากแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ตและมัลติมีเดียเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านการประเมินผล โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ให้แบบฝึกหัดแก่นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติอย่างเหมาะสม หลักเกณฑ์การ

ให้คะแนนสอดคล้องตามระเบียบการวัดผลของมหาวิทยาลัย และประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ วัฒนะ (2558) ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอาจารย์ ประจวบเหมาะ และคณะ (2554) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดระบบการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อระบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการทั่วไปในด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของมนัสนันท์ปิ่นพิทักษ์ (2556) ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจของนักศึกษาในการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผล การเรียนการสอนอยู่ในระดับมากอภิปรายได้ว่าอาจารย์ผู้สอนได้แจ้งหลักเกณฑ์การให้คะแนนและการประเมินผลให้นักศึกษาทุกคนได้รับทราบ การจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอใช้รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สืบค้นความรู้จากห้องสมุดได้จัดทำกิจกรรม/โครงการ และอาจารย์ให้แบบฝึกหัดแก่นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติอย่างเหมาะสม

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชา โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ เนื้อหาวิชาสอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ เนื้อหาวิชามีความทันสมัยและน่าสนใจ และเวลาที่ใช้ใน

การเรียนการสอนมีความเหมาะสมเพียงพอ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรจง พลไชย (2555) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาการสื่อสารทางการพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาการสื่อสารทางการพยาบาล ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชา อยู่ในระดับมากในข้อเนื้อหาวิชาสอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ เนื้อหาวิชามีประโยชน์ต่อผู้เรียนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อาจเป็นเพราะเนื้อหาที่นำมาสอนนั้นมีความทันสมัย มีความถูกต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา สามารถเป็นพื้นฐานสำหรับรายวิชาอื่นได้ กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ 2555) และนักศึกษาได้ใช้การสื่อสารในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน โดยใช้วิธีการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน (Basavanthapa 2011) เพื่อนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ในการคิด ตัดสินใจ แบ่งปันข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งค้นหาทักษะใหม่ ๆ ในการทำงานร่วมกัน (Neeraja 2011)

4. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ สื่อการสอนชัดเจนเหมาะสม สื่อการเรียนการสอนอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน และสื่อการเรียนการสอนมีความทันสมัย ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของเทพนารินทร์ ประพันธ์พัฒน์ (2557) ที่ได้ศึกษาการประเมินสื่อการสอนวิชาการบริหารงานเพื่อการเพิ่มผลผลิตสาขาวิชาเทคนิคอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงรบ ชุนสงคราม (2558) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรายวิชาสุนทรียศาสตร์กับภูมิปัญญาท้องถิ่น

กรณีศึกษา : นักศึกษาภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2556 ผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรายวิชาสุนทรียศาสตร์กับภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุดคล้องกับงานวิจัยของ บรรจง พลไชย (2555) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาการสื่อสารทางการพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาการสื่อสารทางการพยาบาล ในด้านสื่อการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาสามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างกว้างขวาง สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสม จำนวนสื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสม และมีสื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา

5. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอในสถานศึกษาที่เรียน โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ห้องเรียนมีความปลอดภัยจากอุปกรณ์และสื่อที่ใช้ ห้องเรียนมีความปลอดภัยจากบุคคลภายนอก และห้องเรียนอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ศิริอักษรสาสน์ (2556) ที่ได้ศึกษาการประเมินการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการศึกษาพบว่าผลการประเมินปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอนด้านสถานที่เรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิน บุตรดีสุวรรณ (2546) ที่ได้วิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของนิสิตปริญญาตรีสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ต่อการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนด้านสถานที่เรียนอยู่ในระดับมากในหัวข้อสถานที่เรียนสะอาดน่าเรียน สถานที่เรียนมีความปลอดภัยจากอุปกรณ์และสื่อที่ใช้

ข้อเสนอแนะ

1. อาจารย์ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนให้หลากหลายมากขึ้น เนื้อหาบางส่วนที่มากเกินไปควรให้นักศึกษาอ่านค้นคว้าด้วยตนเอง
2. อาจารย์ผู้สอนและสำนักวิทยบริการควรจัดหาหนังสือ ตำรา ทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาให้เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาเนื่องจากผลการประเมินของนักศึกษาในด้านสื่อการเรียนการสอนพบว่า สื่อการเรียนการสอนยังมีไม่หลากหลายไม่เพียงพอและยังไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน ดังนั้นจึงควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงกับเนื้อหาวิชาให้เพียงพอและสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้า
3. อาจารย์ผู้สอนควรเข้าสอนและสิ้นสุดการสอนให้ตรงเวลา และควรประเมินผลผู้เรียนให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา
4. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะการสื่อสารและการนำเสนอ และรายวิชาอื่น

บรรณานุกรม

- ไกรศิลป์ ไสदानิล. (2556). **ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนรายวิชาทักษะดนตรีในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ (สากล) มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา.**
วารสารปริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ, 26 (1), 110-119.
- จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และ บำหยัน อิมส์ราญ. (2550). **ภาษากับการสื่อสาร.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พี.เพรส.
- ชนาธิป พรกุล. (2554). **การสอนกระบวนการคิด : ทฤษฎีและการนำไปใช้.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิสนา แหมมณี. (2557). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพนารินทร์ ประพันธ์พัฒน์. (2557). **การประเมินสื่อการสอนวิชาการบริหารงานเพื่อการผลิต สาขาวิชาเทคนิคอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี. ประมวลบทความในการประชุมทางวิชาการระดับชาติมอบ.วิจัยครั้งที่ 8. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.**
- ธงรบ ชุนสงความ. (2558). **ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรายวิชาสุนทรียศาสตร์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นกรณีศึกษา : นักศึกษาภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2556.รมยสาร, 13(1), 203-214.**
- บรรจง พลไชย. (2554). **การสื่อสารเพื่อบริการสารสนเทศ. วารสารบรรณศาสตร์ มศว, 4(1), 63 – 70.**
- บรรจง พลไชย. (2555). **ความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาการสื่อสารทางการพยาบาล. อินฟอร์เมชัน, 19(1), 41-52.**
- พจน์ ศิริอักษรสาสน์. (2556). **การประเมินการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วารสารรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์, 32(2), 145-160.**
- ไพฑูรย์ สิ้นลาร์ตัน. (2555). **หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มนัสนันท์ ปิ่นพิทักษ์. (2556). **วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 15(2), 77-85.**
- สมบุญ วัฒนนะ. (2558). **ประสิทธิผลการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 8(3), 83-92.**
- สุนนท์ สินธพานนท์. (2558). **การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร : 9119 เทคนิคพรินติ้ง.**
- สุจิน บุตรดีสุวรรณ. (2546). **การศึกษาความคิดเห็นของนิสิตปริญญาตรีสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ต่อการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข, 21(3), 60-74.**
- สุนททรัพย์ บุญสมบัติ. (2556). **คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนชุดวิชาโลกาภิวัตน์ศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ, 6(2), 47-58.**

อาจารย์ ประจวบเหมาะ และคณะ. (2554). การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดระบบการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. วารสารจันทรเกษมสาร, 17(33), 77-86.

Basavanthappa, BT. (2011). Communication and education technology for nurses. New Delhi : Jaypee.

Neeraja, KP. (2011). Textbook of communication and education technology for nurses. New Delhi : Jaypee.